

Gebiedsontwikkeling Dongeradielen

Verslag Informatiebijeenkomst

Datum: 30 januari 2023

Tijd: 20.00-21.30

Locatie: MFA De Dobbe, Anjum

1. Opening

Gespreksleider Jaap Jepma heet de aanwezigen welkom en licht kort het programma van de avond toe. De NAM wint gas in het plangebied. Daardoor daalt de bodem en ontstaat schade aan het watersysteem. De gebiedscommissie Dongeradielen wil met de streek een plan maken om die schade te herstellen of te compenseren. De commissie stelt zichzelf en haar aanpak vanavond graag voor. En is benieuwd naar de reacties uit de zaal.

2. Introductie gebiedscommissie

Marga Waanders is onafhankelijk voorzitter van de gebiedscommissie Dongeradielen. Ze schetst in het kort de opgave: het zoeken naar maatregelen om schade aan het watersysteem als gevolg van bodemdaling door gaswinning te herstellen of compenseren. En te onderzoeken of er koppelkansen zijn. De gebiedscommissie doet dit graag samen met de streek. Vanavond staat in het teken van hoe we dit met elkaar kunnen doen.

De leden van de gebiedscommissie stellen zich kort voor. Enkele leden zijn helaas verhinderd en worden voorgesteld door Marga Waanders. Namens de landbouwsector zitten in de gebiedscommissie Douwe Anema (NAV), Harm Wiegersma (NMV), Jelle van der Galiën (LTO Noord) en Gerard Fokkema (Waadrâne, afwezig). Jelle Arjaans is vertegenwoordiger Natuur & Landschap. Wethouder Pieter Braaksma (afwezig) zit namens gemeente Noardeast Fryslân aan tafel en Otto van der Galiën (afwezig) namens Wetterskip Fryslân. De Commissie Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân is agendalid en wordt vertegenwoordigd door haar voorzitter, Klaas Arie Beks (afwezig). De provincie Fryslân is opdrachtgever. Gedeputeerde Hoogland was graag aanwezig geweest, maar is helaas verhinderd vanwege ziekte.

3. Presentatie Plan van Aanpak

Jouke Eppenga, projectleider, geeft een presentatie over het Plan van Aanpak. De presentatie is als bijlage bij dit verslag gevoegd. Aan de orde komen achtereenvolgens: Aanleiding, Plangebied, Opdracht, Werkwijze, Planning, Organisatie, Financiering en Communicatie. Na de presentatie is er mogelijkheid tot stellen van vragen.

4. Vragen en opmerkingen

Hieronder zijn in het kort de vragen en opmerkingen weergegeven, met de antwoorden daarop.

Schade aan woningen

Waarom gaat het hier niet over de schade aan woningen? We worden direct de mond gesnoerd. De gebiedscommissie Dongeradielen moet dit meenemen in het plan.

Antwoord

De Commissie Mijnbouwschade gaat over schade aan gebouwen. Dit is een bestaande commissie die speciaal hiervoor is opgericht. Meer informatie is te vinden op <https://www.commissiemijnbouwschade.nl/> Schade aan gebouwen zit dus niet de opdracht van de gebiedscommissie Dongeradielen.

Kaartje bodemdalingsprognose

Meerdere aanwezigen geven aan dat het kaartje met de bodemdalingsprognose niet klopt. Eerdere prognoses voorspellen een grotere bodemdaling. Vooral bij Nes-Moddergat. Een van de aanwezigen overhandigt een kaartje waarop dat te zien is.

Er zijn veel vragen over dit onderwerp, zoals: hoe kan het dat er nu minder bodemdaling verwacht wordt? En waarom wordt er niet uitgegaan van het ergste scenario? Tot wanneer blijft de NAM nog gas winnen in het gebied? En is er daarna dan nog bodemdaling? De NAM heeft de metingen van de bodemdaling gedaan, dat is toch hetzelfde als een "slager die zijn eigen vlees keurt"?

Antwoord

Iedere 5 jaar wordt er door NAM een nieuwe prognose gemaakt. Dat doet ze onder andere op basis van onafhankelijke metingen. Het klopt dat er in 2020 bij Nes-Moddergat minder bodemdaling voorspeld wordt dan in 2015. De prognose van bodemdaling is een belangrijke basis van het gebiedsplan. Dit moet dus kraakhelder zijn. De gebiedscommissie heeft de NAM ook gevraagd dit aan haar toe te lichten. Dat heeft de gebiedscommissie al meer duidelijkheid gegeven. Sommige vragen bleven nog staan, daar komt een vervolgactie op.

Waanders stelt voor een 'tussenstap' te zetten in het proces en een bijeenkomst te organiseren om dit onderwerp uitgebreid aan de orde te laten komen. Dan kunnen we ook specialisten uitnodigen die inhoudelijk antwoord kunnen geven op de vragen die er zijn.

Grond

Dit alles wordt veel te makkelijk medegedeeld. Wordt er wel aan gedacht dat dit wel eens het einde van bedrijven kan betekenen omdat er veel landbouwgrond nodig is? Er komt heel veel op boeren af. Hoeveel perspectief is er nog voor jonge boeren?

Antwoord

We willen graag samen met de streek naar oplossingen zoeken. Om maatregelen uit te kunnen voeren is grond nodig. Daarom gaat de commissie nu op zoek naar boeren die grond willen verkopen. Aankoop van grond is op basis van vrijwilligheid. De commissie dwingt niemand om te stoppen. We zien ook dat er nu heel veel op boeren af komt uit Den Haag. Dat het een hele lastige tijd is. De gebiedscommissie wil juist kijken of we met elkaar wat kunnen doen aan de gevolgen van bodemdaling door gaswinning. En op die manier een stap vooruit te komen.

Inhoud

Vraag

Een paar jaar geleden was er ook een bijeenkomst in Oostmahorn. Toen werd er gezegd door het Wetterskip dat er geen probleem was met het watersysteem. Is het moeten of willen?

Antwoord

Het Wetterskip heeft het systeem in de basis op orde. We kijken niet alleen naar het nu, maar vooruit naar tenminste 2050. Het probleem is dat het minder robuust wordt door bodemdaling. Er is minder ruimte voor waterberging in het gebied. Dat is op sommige plekken nu al merkbaar. Door klimaatverandering wordt dit probleem groter. Daar moeten we wat aan doen.

Vraag

Is jullie achterliggende gedachte niet gewoon dat jullie overal natuurgebied van willen maken? Dat dit vooraf al gewoon het plan is?

Antwoord

Nee, er is nog geen plan.

Vraag

Is het harder laten pompen van het gemaal ook een optie?

Antwoord

De gebiedscommissie bekijkt alle opties.

Vraag

Wordt verzilting ook versneld door de bodemdaling?

Antwoord

Verzilting is een ingewikkeld onderwerp. Er wordt veel onderzoek naar gedaan. Verzilting kan verschillende oorzaken hebben. Mogelijk ook bodemdaling. Het is zeker een onderwerp waar de gebiedscommissie mee aan de slag gaat. Daarbij willen we gebruik maken van de kennis die er al is in het gebied.

Vraag

Ik mis het thema veiligheid, in brede zin. Bijvoorbeeld waterveiligheid.

Antwoord

Voor zover onderwerpen zijn die raken aan de bodemdalingsopgave kunnen we onderzoeken of dit een plek kan krijgen in het plan.

Vraag

Is er een relatie tussen schade aan funderingen door lager grondwater en bodemdaling?

Antwoord

Het slootwaterpeil ten opzichte van NAP blijft hetzelfde. Dat betekent dat het waterpeil ten opzichte van het maaiveld iets hoger komt te staan, omdat de bodem daalt.

Vraag

Er wordt nu vooral gesproken over maatregelen. Je zou eigenlijk een visie moeten hebben waar je met het gebied heen wilt.

Antwoord

De gebiedscommissie maakt gebruik van de verschillende beleidsdocumenten/visies die voor het gebied zijn vastgesteld. Mogelijk dat het Fries Programma Landelijk Gebied daar nog iets aan toevoegt.

Financiering

Straks betalen wij met de gemeenschap (met belastinggeld) de schade weer. En wie betaalt als de NAM haar vergunning verkoopt?

Antwoord

De schade van de bodemdaling door gaswinning moet door de NAM worden betaald. Dat is wettelijk zo bepaald. Als NAM haar concessie verkoopt, dan gaat die verplichting over naar de nieuwe eigenaar.

De NAM betaalt niet voor andere zaken die we in het gebiedsplan op willen nemen. Daar zal dus andere financiering voor gezocht moeten worden. Als besturen van de overheden besluiten die beschikbaar te stellen, dan gaat het inderdaad om belastinggeld. Dat komt dan wel ten goede aan de streek.

Overig

Zijn er op andere plaatsen al soortgelijke projecten uitgevoerd? En hoe ging het daar?

Antwoord

Een soortgelijk project is er bij Franeker-Harlingen uitgevoerd. We nemen hun ervaringen mee in de Dongeradielen.

5. Afsluiting

Waanders begrijpt dat dit een avond vol emoties is. Er komt ook heel veel op de landbouwsector af. We begrijpen de scepsis en proberen er samen iets goeds van te maken.

Omdat er nog veel onduidelijkheid is over de bodemdaling en de herkomst van de cijfers zal over ongeveer twee maanden een nieuwe bijeenkomst georganiseerd worden.